

I. WSTĘP.....	2
1.1. Podstawa prawna i cel opracowania prognozy	2
1.2. Zawartość prognozy	3
2.1. Zawartość Programu	5
2.2. Powiązania Programu z innymi dokumentami strategicznymi.....	13
2.3. Gospodarowanie wyrobami i odpadami zawierającymi azbest w Gminie Poświętne..	17
III. Metody wykorzystane przy opracowaniu prognozy i analizie realizacji Programu	23
IV Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania.....	23
V Oddziaływania transgraniczne związane z realizacją Programu	24
.....	24
VI Analiza stanu środowiska naturalnego	24
6.1. Istniejący stan środowiska oraz problemy jego ochrony z punktu widzenia realizacji Programu ze szczególnym uwzględnieniem terenów podlegających ochronie	25
6.1.1. Budowa geologiczna.....	25
6.1.3 Warunki glebowe.....	26
6.1.4 Zasoby surowcowe gminy.....	27
6.1.5 Wody powierzchniowe.....	27
6.1.7 Wody podziemne.....	29
6.1.9. Powietrze atmosferyczne.....	31
6.2. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Poświętne na lata 2012-2032”	32
VII. Przewidywane oddziaływanie na środowisko	33
7.1. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	33
VIII ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	36
IX. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego	36
X. Przewidywane znaczące oddziaływania (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe, pozytywne i negatywne) na środowisko, w tym na obszar Natura 2000	37
.....	37
XI. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	43
XII ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU	46
XIII OPIS PRZEWIDZIANYCH METOD I CZĘSTOTLIWOŚCI MONITORINGU	46
XIV. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	47

I. WSTĘP

1.1. Podstawa prawna i cel opracowania prognozy

Podstawę prawną sporządzenia niniejszej „Prognozy oddziaływania na środowisko Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Poświętne na lata 2012- 2032”, zwanej dalej PROGNOZĄ jest art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.).

Artykuł ten zobowiązuje organy administracji opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów. Zgodnie z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty:

- „strategii rozwoju regionalnego (...) polityki, strategii, plany lub programy dotyczące w szczególności przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, gospodarki przestrzennej, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystania terenu, opracowywane lub przyjmowane przez organy administracji (...) polityk, strategii, planów lub programów, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000”.

Nadrzędnym celem Prognozy jest określenie potencjalnych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić po wdrożeniu zapisów „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Poświętne na lata 2012- 2032”, zwanego dalej PROGRAMEM, jak również sformułowanie zaleceń o charakterze przeciwdziałania lub minimalizacji dla wszelkich jego negatywnych oddziaływań. Prognoza winna wspierać proces decyzyjny dla realizacji inwestycji ingerujących w stan środowiska.

Celem przeprowadzenia niniejszej Prognozy było:

- ocena stopnia i sposobu uwzględnienia zagadnień ochrony środowiska we wszystkich częściach „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Poświętne”,
- ocena potencjalnych skutków środowiskowych wdrażania zapisów Programu.

1.2.Zawartość prognozy

Zgodnie z art. 51 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, ocena powinna:

1) zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,

2) określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,

- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne,
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy,

3) przedstawiać:

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Dokument niniejszy jest zgodny i powiązany z następującymi dokumentami strategicznymi:

- Programem oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032
- Planem gospodarki odpadami dla gminy Poświętne
- Programem ochrony środowiska dla gminy Poświętne.

II. Analiza zawartości „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Poświętne na lata 2012- 2032”

2.1. Zawartość Programu

„Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Poświętne na lata 2012-2032” jest dokumentem, który ma zagwarantować oczyszczenie terenu Gminy z wyrobów zawierających azbest w terminie do 2032 roku, wyeliminowanie spowodowanych azbestem negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców, a także likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko.

„Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Poświętne”, po uzyskaniu wymaganych opinii, zostanie przyjęty Uchwałą Rady Gminy w Poświętnem Założenia Programu są spójne z dokumentami wyższego szczebla, jakimi są: „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032” oraz „Program Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest dla Terenu Województwa Podlaskiego.

W programie zostały przedstawione następujące zagadnienia:

Cele i zadania Programu.

Celem programu jest stopniowa eliminacja wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Poświętne oraz ich bezpieczne unieszkodliwianie zgodnie z przepisami prawa. Spowoduje to sukcesywną likwidację oddziaływania azbestu na środowisko, doprowadzi do spełnienia wymogów ochrony środowiska oraz wyeliminuje negatywne skutki zdrowotne mieszkańców gminy spowodowane oddziaływaniem azbestu. Do celów opracowania dokumentu wykorzystano ankiety opracowane na podstawie:

- oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest – zał. 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dn. 2 kwietnia 2004 w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649),
- informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania – zał. 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 roku w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz

wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystany azbest,

- informacji o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zostało zakończone – zał. 3 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dn 23 października 2003 roku w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystany azbest

Zagrożenia związane z azbestem.

Azbest jest nazwą handlową materiałów włóknistych, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Wśród wyrobów azbestowych można wyróżnić 2 grupy produktów:

„wyroby miękkie”- których gęstość objętościowa jest mniejsza niż 1000 kg/ m^3 , to słabo związane produkty azbestowe o wysokim ponad 60 % udziale azbestu w produkcie oraz niskiej zawartości substancji wiążącej, do których zaliczamy tynki, maty, płyty azbestowe, papy.

„wyroby twarde”- których gęstość objętościowa jest większa niż 1000 kg/ m^3 , zawierające wysoki udział substancji wiążącej, zaś niski udział azbestu (do 15 %), do których należą płyty faliste i płaskie, rury wodociągowe, elementy kanalizacji. Spójność włókien azbestowych jest tak wysoka, że praktycznie nie uwalniają się one do środowiska (wyjątkiem jest obróbka np.: cięcie lub proces naruszania mechanicznego)

Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Azbest nie poddawany procesom powodującym powstawanie pyłu i zabezpieczony w sposób uniemożliwiający uwalnianie się włókien do powietrza nie stanowi zagrożenia dla zdrowia ludzkiego.

Azbest umieszczony został ,w wykazie opracowanym przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej jako substancja niebezpieczna o działaniu rakotwórczym na człowieka. Udowodniono, bowiem, że substancja stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia w następstwie długotrwałego narażenia dróg oddechowych na wdychanie jego włókien. Największe zagrożenie stanowią tzw. włókna respirabilne, czyli takie, które mogą występować w postaci trwałego aerozolu w powietrzu i przedostają się z wdychanym powietrzem do organizmu. Są one dłuższe od 5 mikrometrów i mają grubość nie większą niż 3 mikrometry. Włókna te wdychane do pęcherzyków płucnych, nie mogą być wydalone. Ich szkodliwe działanie ujawniać się może po wielu latach w postaci następujących schorzeń:

- pylica azbestowa (azbestoza),
- międzybłonniak opłucnej,
- rak płuc.

Poważny niepokój budzi również fakt, że usuwanie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest przez przypadkowe i nieprofesjonalne firmy, zwiększa zagrożenie pyłem azbestowym dla mieszkańców kraju.

Wśród sposobów eliminacji zagrożeń, które przewiduje się dla budynków z wyrobami azbestowymi, wyróżnia się następujące kierunki działań:

1. Całkowite usunięcie wyrobów. Jest to rozwiązanie kosztowne, ale radykalne. Wymaga ono specjalistycznych narzędzi, stwarza nowe problemy – wytworzenie „niebezpiecznych odpadów”, oraz powoduje okresowo wzrost pyłów z azbestu w otoczeniu, których minimalizacja wymaga kosztownej techniki. Usuwanie wyrobów zawierających azbest nie może być zasadą, wyborem stosowanym jako rozwiązanie ogólne dla wszystkich sytuacji (ze względów ekonomicznych, także ze względu na ograniczone możliwości składowania i zagospodarowania odpadów). Polecane, zatem, jest rozłożenie tego sposobu w czasie.

2. Pomalowanie lub impregnowanie wyrobów z azbestem. Pomalowanie wyrobów odnosić się może wyłącznie do wyrobów bezwzględnie dobrej kondycji technicznej. Polecane może być np. dla tych wyrobów, których powierzchnia jest czysta lub może być odczyszczona i może przyjąć powłokę ochronną. Metodą tą mogą być objęte wyroby azbestowo – cementowe, będące w dobrym stanie technicznym, w obiektach, które nie wymagają termomodernizacji. Opisane postępowanie jest rozwiązaniem jedynie tymczasowym, które nie wymaga kosztownych technik, jednocześnie przesuwa on problem azbestu w czasie, a nie rozwiązuje go całkowicie, gdyż wyrób azbestowy pozostaje w budynku, zobowiązując właściciela do okresowych ocen tego wyrobu.

3. Stosowanie barier płytowych ze ścianek działowych oddzielających hermetycznie wyroby z azbestem od otoczenia. Rozwiązanie to podobnie jak poprzednie jest doraźnym zmniejszeniem zagrożeń, przesuwa ono problem w czasie, umożliwiając eksploatację obiektu bez kosztownych prac specjalistycznych polegających na usuwaniu azbestu. Ma ono zastosowanie w obiektach przemysłowych. W Polsce na ogół nie jest ono popularne.

Przepisy prawne dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest i obowiązki z nich wynikające

Zgodnie z Ustawą z dn. 19.06.1997 roku o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 101, poz. 628 z późn. zmianami) zakazuje się :

- wprowadzania na polski obszar celny azbestu oraz wyrobów zawierających azbest,
 - produkcji wyrobów zawierających azbest,
 - obrotu azbestem i wyrobami azbestowymi,
- z wyjątkiem azbestu i wyrobów azbestowych stosowanych do celów specjalnych.

Ustawodawca wprowadził też szereg aktów prawnych (ustaw i rozporządzeń zamieszczonych w załączniku nr 2 do niniejszego programu) regulujących kwestię związaną z postępowaniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Uzupełnieniem tych aktów jest „ Program oczyszczania kraju z azbestu „ przyjęty przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej przyjęty w dniu 14.07.2009 roku oraz lokalne programy usuwania azbestu.

Zgodnie z prawem polskim dopuszcza się użytkowanie wyrobów zawierających azbest do 31. 12 2032 roku. Ustawodawca narzuca jednak pewne obowiązki na właścicieli nieruchomości, a także na powiaty i gminy. Dotyczą one postępowania z wyrobami i odpadami azbestowymi. Szczegółową procedurą obwarowane są warunki prac przy zdejmowaniu wyrobów zawierających azbest.

Obowiązki gmin wynikające z ustaw i rozporządzeń:

- ✓ opracowanie, przyjęcie i aktualizacja programów gospodarki odpadami (z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych zawierających azbest)
- ✓ gromadzenie informacji przekazywanych przez osoby fizyczne (właścicieli i zarządców nieruchomości) o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania
- ✓ przedkładanie marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, w tym wyrobów zawierających azbest
- ✓ udzielanie zezwoleń przez starostę na transport odpadów niebezpiecznych w tym azbestu) po uprzednim zasięgnięciu opinii burmistrza gminy

Obowiązki właścicieli , zarządców lub użytkowników nieruchomości :

- kontrola wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest,
- sporządzenie i przedłożenie organowi nadzoru budowlanego oceny stanu i dokumentacji miejsca zawierającego azbest,
- usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia,
- coroczne sporządzenie programu kontroli jakości powietrza obejmującej pomiar stężenia azbestu, dla każdego pomieszczenia, w którym znajdują się instalacje lub urządzenia zawierające azbest lub wyroby zawierające azbest,
- sporządzenie inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury,
- przegląd i oznakowanie, w sposób przewidziany przez prawo, miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
- sporządzenie i przedłożenie marszałkowi województwa w przypadku przedsiębiorstw lub prezydentowi w przypadku osób fizycznych niebędącymi przedsiębiorcami oraz coroczna aktualizacja informacji o :
 - wyrobach zawierających azbest,
 - wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zostało zakończone
- zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno – budowlanemu prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami prawa budowlanego.

Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

- uzyskanie pozwolenia, decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenie organowi informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi

- przeszkolenie przez uprawnioną instytucję zatrudnionych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz w zakresie przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania a wyrobami zawierającymi azbest,
- opracowanie przed rozpoczęciem prac szczegółowego programu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego:
 - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
 - informacje o metodach wykonywania programowanych prac,
 - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi programu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
 - ustalenie dla rodzaju wykonywanych prac niezbędnego monitoringu powietrza,
 - posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych programem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu,
 - zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy.
- zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania,
- złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonywania prac oraz o oczyszczaniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem przepisów technicznych i sanitarnych.

Warunkiem koniecznym prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest jest przeprowadzenie rzetelnej inwentaryzacji wyrobów na terenie gminy. Po dokonaniu oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest, budynki pokryte azbestem zakwalifikowano do trzech stopni pilności :

I stopień pilności oznacza konieczność wymiany lub naprawy wyrobu

II stopień pilności oznacza ponowną ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania w terminie 1 roku

III stopień pilności oznacza ponowną ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania w terminie do 5 lat.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz.1876) właściciele i zarządcy nieruchomości zobligowani są do przekazywania wojewodzie a osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami wójtowi i burmistrzowi lub prezydentowi miasta informacji o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zostało już zakończone.

Jednocześnie ustawodawca w rozporządzeniu Ministra Gospodarki i Pracy z dn. 14 października 2005 roku w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów. (Dz. U. Nr 216, poz.1553) dokładnie określa, jakie obowiązki i zasady bezpieczeństwa i higieny powinny być spełnione przy wykonywaniu tego rodzaju prac. Jednostka taka powinna posiadać odpowiednie zezwolenie na tego rodzaju działalność, niezbędne wyspecjalizowane zaplecze techniczne, socjalne oraz odpowiednie zabezpieczenie pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu.

Przed przystąpieniem do robót zmiany pokrycia wykonawca powinien wydzielić strefy pracy, w których występuje narażenie na działanie azbestu i określić miejsca demontażu, gromadzenia odpadów oraz miejsca, w których pracownicy oczyszczają sprzęt. Bezpośrednią strefę pracy należy przynajmniej osłaniać od wiatru, stosując osłonięcie z folii dla płyt elewacyjnych i przenośne namioty z folii dla płyt eternitowych (tzw. przenośne daszki foliowe). W strefie bezpośredniego demontażu eternitu, o ile jest on powierzchniowo zniszczony przez kwaśne deszcze lub uszkodzony, polecane jest wykonanie pomiarów zanieczyszczenia powietrza. Po przekroczeniu 15000 wł./m³ polecane jest stosowanie ochrony dróg oddechowych, nawet w przestrzeni otwartej. Prace demontażu lub impregnacji nie powinny powodować niepotrzebnej destrukcji mechanicznej azbestocementu. Należy na to zwracać uwagę zwłaszcza podczas transportowania płyt azbestowo-cementowych i

składowania ich na wydzielonym miejscu (w zamykanych kontenerach lub na paletach). Przed rozpoczęciem demontażu lub impregnacji pokryć dachowych z eternitu jego powierzchnia powinna być odkurzona specjalistycznym odkurzaczem klasy K-1 z filtrem HEPA lub zmyta – pod przenośnym daszkiem z folii – słabą strugą wody. W przypadku programowanej impregnacji i pozostawienia pokrycia dachowego bez demontażu, przed impregnacją lub pomalowaniem płyt środkami posiadającymi aprobatę ITB, należy oczyścić powierzchnię dachu na mokro. Powierzchnia ta powinna być zmywana i jednocześnie delikatnie zeszcotkowana, (ale nie szczotką drucianą, która mogłaby naruszyć spoiwo cementowe). Woda po odcieknięciu z powierzchni azbestocementu powinna być zebrana, przefiltrowana, a osad zawierający azbest należy potraktować jako odpad niebezpieczny. Jeśli nie można uniknąć mechanicznego naruszenia powierzchni wyrobów z azbestu, należy stosować wolnoobrotowe urządzenia, najlepiej z miejscowym odciągami i filtrowaniem powietrza lub narzędzia ręczne, takie jak: młotek, dłuto, szpachla, piłka do cięcia. W strefie prowadzenia robót mogą przebywać wyłącznie pracownicy usuwający azbest zaopatrzeni w środki ochrony indywidualnej. W strefie przeznaczonej dla innych pracowników remontujących obiekt znajdują się pomieszczenia zaplecza technicznego budowy, pomieszczenia socjalne, magazyny materiałowe, szatnie itp. Wejście do niej powinno być zabronione dla osób niewłączonych do procesu.

Po zakończeniu prac odpady zawierające azbest :

- należy pakować w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm (niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych),
- przed opakowaniem pyły azbestowe, wyroby i odpady wyrobów azbestowych miękkich (poniżej 1000 kg/m³) należy zestalić przy użyciu cementu lub żywicy syntetycznych,
- filtry jednostek utrzymujących podciśnienie w strefie pracy, zużyte filtry do masek przeciwpyłowych, zanieczyszczone azbestem jednorazowe ubrania ochronne, zdemontowane folie są również odpadem niebezpiecznym zawierającym azbest. Ze względu na możliwość uwalniania się z nich azbestu do otoczenia, muszą być podobnie jak inne odpady z azbestem hermetyzowane przez umieszczanie w workach polietylenowych, oznakowanych znakiem „a”,
- odpady zawierające azbest powinny być gromadzone i pakowane w strefie odizolowanej od otoczenia,
- opakowania z odpadami powinny być szczelnie zamknięte (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą) i oznakowane w sposób trwały, nie ulegający zniszczeniu pod wpływem czynników atmosferycznych i mechanicznych,

- należy założyć kartę ewidencji odpadów i dokument obrotu odpadami niebezpiecznymi. Jednocześnie właściciele nieruchomości posiadający pokrycia wykonane z materiałów zawierających w swym składzie azbest powinni być świadomi zakazu indywidualnej zmiany pokryć z azbestu.

W przypadku nieprzestrzegania nałożonych na jednostki organizacyjne i osoby fizyczne obowiązków w zakresie bezpiecznego wykorzystywania i usuwania wyrobów zawierających azbest ustawa z dn. 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska przewiduje sankcje karne w postaci kary aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny orzekane na podstawie przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia oraz odpowiedzialność administracyjną poprzez wstrzymanie działalności prowadzonej przez podmiot korzystający ze środowiska lub osobę fizyczną powodującą pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrażającej życiu lub zdrowiu ludzi.

2.2 Powiązania Programu z innymi dokumentami strategicznymi

Polityka ekologiczna państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014

Głównym celem polityki ekologicznej państwa w zakresie gospodarki odpadami jest zapobieganie powstawaniu odpadów poprzez redukcję ilości powstających odpadów „u źródła”, odzyskiwanie surowców, ponowne wykorzystanie odpadów oraz bezpieczne dla środowiska końcowe unieszkodliwianie odpadów niewykorzystanych.

Kierunki działań na lata 2007 – 2010 określone w/w dokumencie mające na celu zapewnienie czynnego uczestnictwa w tworzeniu mechanizmów prawnych i systemowych Unii Europejskiej w zakresie gospodarki odpadami są następujące:

- wspieranie działań podejmowanych przez instytucje publiczne i podmioty prywatne przyczyniających się do ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów oraz zwiększające ilości odpadów poddanych odzyskowi, w tym recyklingowi i zmniejszaniu ilości odpadów kierowanych na składowiska,
- kontynuacja badań nad nowymi technologiami, przyczyniającymi się do zapobiegania i minimalizacji powstawania odpadów oraz zmniejszania ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- wspieranie wprowadzania niskoodpadowych technologii produkcji, zapewniających wykorzystanie możliwie wszystkich składników stosowanych surowców,

- intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej minimalizację powstawania odpadów i właściwego postępowania nimi oraz prowadzenie skutecznej kampanii informacyjno-edukacyjnej w tym zakresie,
- wypracowanie i monitorowanie rzeczywistych wskaźników nagromadzenia i morfologii odpadów celem zdiagnozowania potrzeb w zakresie gospodarowania odpadami,
- objęcie wszystkich mieszkańców zorganizowanymi systemami zbierania odpadów oraz zapewnienie przepływu strumieni odpadów zgodnie z uchwalonymi planami gospodarki odpadami,
- wspieranie wdrażania efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzyskiwania i unieszkodliwiania odpadów, w tym technologii pozwalających na odzyskiwanie energii zawartej w odpadach w procesach termicznego i biotermicznego ich przekształcania,
- weryfikacja lokalizacji dotychczas istniejących składowisk odpadów oraz eliminowanie uciążliwości dla środowiska związanych z ich składowaniem, w tym zamykanie i rekultywacja składowisk nie spełniających wymogów prawa,
- wzmocnienie kontroli podmiotów odbierających odpady od wytwórców oraz podmiotów posiadających instalacje do odzyskiwania i unieszkodliwiania odpadów,
- wprowadzenie instrumentów finansowych umożliwiających realizację zadań w zakresie gospodarki odpadami przez jednostki samorządu terytorialnego i dyscyplinujących samorządy w zakresie wykonywania przez nie tych obowiązków.

Ponadto podejmowane będą działania w celu stworzenia systemu efektywnego egzekwowania przepisów w zakresie gospodarki odpadami oraz wprowadzaniu i wdrażaniu instrumentów finansowych umożliwiających realizację zadań przez jednostki samorządu terytorialnego.

Celami średniookresowymi określonymi w Polityce ekologicznej państwa są:

- utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju PKB,
- zwiększenie udziału odzysku, w tym odzyskanej energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska,

- zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów, z ograniczeniem do 2013 r. ilości składowanych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji do nie więcej niż 50% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.,
- zamknięcie do końca 2009 r. wszystkich składowisk nie spełniających standardów Unii Europejskiej,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- całkowite wyeliminowanie i unieszkodliwienie PCB do 2010 r.,
- rozbudowa systemu odzysku i unieszkodliwiania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów ukierunkowanego na całkowite wyeliminowanie ich składowania,
- zapewnienie skuteczności działania systemu zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz odzysku, w tym recyklingu, odpadów powstających z pojazdów wycofanych eksploatacji,
- stworzenie kompleksowej bazy danych o wprowadzanych na rynek produktach i gospodarce odpadami w Polsce. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami KPGO 2010

Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010 uchwalony został przez Radę Ministrów Uchwałą nr 233 z 29 grudnia 2006 r. (M.P. z 2006 r. Nr 90, poz. 946). Określono w nim następujące cele główne:

- utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju wyrażonego w PKB,
- zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska,
- zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów,
- zamknięcie do końca 2009 r. wszystkich krajowych składowisk niespełniających wymagań technicznych,
- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów,
- stworzenie kompleksowej bazy danych o wprowadzanych na rynek produktach i gospodarce odpadami w Polsce.

„Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”

„Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032” ustanowiony został przez Radę Ministrów uchwałą Nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 r.

„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” jest kontynuacją i aktualizacją celów oraz działań ustalonych w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r., do którego opracowania została zobowiązana Rada Ministrów w drodze przyjętej przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Rezolucji z dnia 19 czerwca 1997 r. w sprawie programu wycofania azbestu z gospodarki (M.P. Nr 38, poz. 373):

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Określa jednak nowe zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu w okresie do roku 2032. Program grupuje zadania przewidziane do realizacji na poziomie centralnym, wojewódzkim i lokalnym, w pięciu blokach tematycznych:

- 1) Zadania legislacyjne,
- 2) Działania edukacyjno-informacyjne obejmujące: działania skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów informacyjnych i edukacyjnych, ocenę i promocję technologii uniecznawiania włókien azbestu w odpadach azbestowych, organizację krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji, kongresów i udział w nich,
- 3) Zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest obejmujące: usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, oczyszczanie terenów nieruchomości, oczyszczanie obiektów użyteczności publicznej, miejsc publicznych, terenów byłych zakładów produkujących wyroby zawierające azbest, budowę składowisk odpadów azbestowych oraz budowę instalacji i urządzeń do uniecznawiania włókien azbestu w odpadach azbestowych, zadania wspierające, w tym wsparcie finansowe opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczania terenów z azbestu na wszystkich szczeblach,
- 4) Monitoring realizacji Programu w postaci elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej monitoringu procesu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- 5) Działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia, w tym działalność Ośrodka Referencyjnego Badań i Oceny Ryzyka Zdrowotnego Związanych z Azbestem

" Plan gospodarki odpadami dla gminy Poświętne"

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U.03.66.620 z dnia 17 kwietnia 2003 r.) gminny plan gospodarki odpadami nie zawiera zapisów dotyczących postępowania z odpadami niebezpiecznymi w tym odpadami zawierającymi azbest.

"Program ochrony środowiska dla gminy Poświętne"

Priorytet 2 dotyczy Ochrony ekologicznej regionu

Główne cele krótkoterminowe tego priorytetu (celu długoterminowego) to:

-ochrona zdrowia i życia ludzkiego, człowiek jako element środowiska naturalnego

- aktywna ochrona przyrody i krajobrazu

- troska o gatunki chronione

Zadania związane z eliminacją wyrobów zawierających azbest doskonale wpisują się cele krótkoterminowe priorytetu 2.

2.3.Gospodarowanie wyrobami i odpadami zawierającymi azbest w Gminie Poświętne

Przy opracowaniu programu wykorzystano ankiety opracowane na podstawie załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dn. 2 kwietnia 2004 w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649)oraz zał. nr 2 i 3 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dn. 23 października 2003 roku w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystany azbest. Wszystkie zinwentaryzowane wyroby zawierające azbest zakwalifikowano do trzech grup pilności :

- I grupa pilności - wyrób posiada duże uszkodzenia , mocną strukturę włókien, lecz bez albo z niewystarczającą powłoką farby zewnętrznej; albo rozluźnioną strukturę włókien, lecz bez albo z niewystarczającą powłoką farby zewnętrznej, lub duże uszkodzenia i rozluźnioną strukturę włókien ; wyrób posiada małe uszkodzenia, mocną strukturę włókien, lecz bez albo z niewystarczającą powłoką farby zewnętrznej lub brak uszkodzeń i rozluźniona struktura włókien

- II grupa pilności -stwierdzenie dobrego stanu wyrobu czyli wyrób charakteryzuje brak uszkodzeń , mocna struktura włókien, lecz bez albo z niewystarczającą powłoką farby zewnętrznej
- III grupa pilności- stwierdzenie bardzo dobrego stanu wyrobu czyli brak uszkodzeń i pomalowana oraz nieuszkodzona powłoka zewnętrzna

Tabela 1

Rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Poświętne

Lp	Miejscowość	Dom	B. gospodarczy	Stodoła	Inne	Razem
1	Brzozowo Antonie	1189,4	3709,7	6243,8	1458,5	12601,5
2	Brzozowo Chabdy	564,5	1220,5	3165,9	410,4	5361,3
3	Brzozowo Chrzczoney	751,7	4305,3	3698,5	842,5	9597
4	Brzozowo Chrzczoneki	506,9	2507,4	4314,2	1073,2	8401,7
5	Brzozowo Korabie	615,8	2907	6169,2	659,3	10351,3
6	Brzozowo Muzyły	1130,4	3934,1	4302,9	718,3	10085,7
7	Brzozowo Panki	1521,3	3710,7	4993,5	1324,6	11550,1
8	Brzozowo Solniki	1362,4	1797,1	3073,1	810,7	7043,3
9	Brzozowo Stare	1031	4233,8	9999,5	1671,4	16935,7
10	Chomizna	494,7	2421,1	3047,1	943,8	6906,8
11	Dzierżki	600,5	3779,3	5058,9	1800,6	11239,2
12	Dzierżki Ząbki	416,2	1171,8	1334,2	86,4	3008,5
13	Gabrysin	1687,6	1305,1	2291,4	503,3	5787,3
14	Gołębie	799,2	3568,4	5510,9	1304,1	11182,5
15	Grochy	226,6	6237,7	10396,8	3065,9	19927,1
16	Józefin	505,4	1644,1	1524,1	639	4312,2
17	Kamińskie Jaśki	475,2	3237,3	5633,3	948	10294,7
18	Kamińskie Ocioski	468,7	2373,2	4323,6	125,3	7290,8
19	Kamińskie Pliszki	472,9	1166,4	1406,5	397,4	3443,3
20	Kamińskie Wiktory	691,2	2441,2	4364,8	158,4	7655,5
21	Liza Nowa	1129,1	2368	5580	2038,2	11116,2
22	Liza Stara	2688,9	6860,4	10205	3826,1	23459,3
23	Łukawica	444,6	5006,5	5038,4	1710,1	12199,5
24	Marynki	1111,7	2790,9	6296,6	936,5	13554,8
25	Pietkowo	3011,2	3530,6	6076,6	936,5	13554
26	Pietkowo II	207,4	215,6	754,6	1419,8	2597,4
27	Porośl Głuchy	613,4	3025	2151,4	210,2	6000
28	Porośl Wojślawy	1358,5	3398,1	5772	648	11212,6
29	Poświętne	1117,6	4774	8681,8	1435,1	16008,5
30	Turek	1476,5	840,7	1709	761,4	4781,7
31	Wilkowo Nowe	1099,6	2515	3153,5	865,5	7633,6
32	Wilkowo Stare	2012,4	6563,8	12272,7	1731,9	22580,9
33	Wołkuny	577,4	2178,1	2517,1	1746,3	7019
34	Zdrody Nowe	1592,6	3895,1	5562,8	881,2	11931,8
35	Zdrody Stare	1582,2	2832,2	4623,8	794	9832,3
	Ostrów		176,8	172,8	172,8	522,4
	RAZEM	35534,7	108642	171420,3	39054,7	356979,5

Suma pokryć zawierających azbest na terenie gminy Poświętne – 356979,5 m², co daje ok. 3926,77 Mg odpadów zawierających azbest

Do celów opracowania "Programu..." przeprowadzono na terenie gminy dokładną inwentaryzację wyrobów zawierających azbest, w wyniku której zlokalizowano pokrycia zawierające azbest w 703 gospodarstwach domowych na terenie gminy. Oznacza to, wyroby zawierające azbest występują w około 74% gospodarstw domowych na terenie gminy.

Najwięcej pokryć zawierających azbest zlokalizowano na stodołach 171420,3 m² (1 885,6Mg) i oborach 108642 – 1195,1 Mg w gospodarstwach indywidualnych, najmniej pokryć zawierających azbest zlokalizowano na innego rodzaju budynkach - 39054,7 m² (429,6 Mg) i budynkach mieszkalnych – 35534,7 m² (390,9 Mg). Biorąc pod uwagę rodzaj pokryć dachowych, 99,6 % zastosowanych materiałów stanowią płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie, resztę – niecały 1% pokryć dachowych stanowią płyty azbestowo- cementowe płaskie .

Na budynkach użyteczności publicznej, wyroby zawierające azbest nie występują.

Brak jest również rur cementowo- azbestowych.

Ogólnie całość wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Poświętne należy zaliczyć do II bądź III stopnia pilności. W konsekwencji oznacza to dla właściciela posesji, na której znajdują się wyroby zawierające azbest zaliczane do II stopnia pilności, konieczność ponownej oceny w ciągu 1 roku. Posiadacze wyrobów zawierających azbest należący do III stopnia pilności będą musieli wykonać ponowną ocenę swoich wyrobów w ciągu najbliższych 5 lat.

Biorąc pod uwagę wyroby zaliczane do I stopnia pilności o ile pokrycie dachowe jest szczelne, a elewacja nie jest spękana wyroby te mogą być pozostawione w obiekcie bez usuwania, mogą być pokryte odpowiednimi powłokami ochronnymi.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami do zabezpieczeń wyrobów budowlanych zawierających azbest powinny być stosowane środki impregnujące , które uzyskały aprobatę techniczną ITB

Utylizacja odpadów zawierających azbest polega natomiast na rozpuszczeniu włókien azbestowych w kwasie fluorowodorowym, a następnie neutralizacji wodorotlenkiem wapnia z wytworzeniem fluorku wapnia i krzemionki. Dla poprawy rozpuszczalności azbest rozdrabnia się na kawałki poniżej 5 mm, a następnie 100 kg tak przygotowanego azbestu podaje się przenośnikiem ślimakowym do pracującego okresowo reaktora o pojemności 400l, wyposażonego w płaszcz chłodzący. Woda cyrkulująca w płaszczu utrzymuje temperaturę reakcji na poziomie 60 – 65 ° C. W tych warunkach po upływie 30 minut stężenie kwasu

maleje do 10 % i reakcja jest zakończona. Roztwór ten neutralizuje się i tak powstały fluorek wapnia może służyć jako wypełniacz cementu budowlanego.

Na terenie województwa podlaskiego pozwolenie na usuwanie wyrobów zawierających azbest ma 45 podmiotów gospodarczych wyspecjalizowanych w tego rodzaju usługach.

Najpopularniejszym sposobem zagospodarowania odpadów zawierających azbest jest jednak składowanie. Biorąc pod uwagę, ogólnie dobry stan techniczny pokryć wykonanych z eternitu, Władze gminy zakładają, że program wdrażany będzie sukcesywnie liniowo przez okres najbliższych 21 lat. Wpływ na decyzję dotyczącą wymiany pokryć będzie miała zapewne sytuacja ekonomiczna mieszkańców miasta i gminy oraz ich świadomość odnośnie negatywnego wpływu wyrobów zawierających azbest na zdrowie ludzkie.

W tabeli 2 przedstawiono niezbędną pojemność składowisk do składowania odpadów zawierających azbest zebranych na terenie gminy Poświętne.

Tabela 2

**NIEZBĘDNA POJEMNOŚĆ SKŁADOWISKA DO SKŁADOWANIA
ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY
POŚWIĘTNE**

Lp	Lata	Ilość odpadów w m ²	Ilość odpadów w Mg	Ilość odpadów do składowania w m ³
1	2012	16999,02	189,69	153,33
2	2013-2022	169990,2	1896,9	1533,3
3	2023-2032	169990,2	1896,9	1533,3
4	Razem	356979,5	3926,77	3219,95

Źródło: Obliczenia własne na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji

Tabela 3

Harmonogram realizacji Programu...

LP	NAZWA ZADANIA	OKRES REALIZACJI
1	Działalność edukacyjna i informacyjna skierowana do właścicieli i zarządców oraz użytkowników budynków zawierających azbest dotycząca zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestem	2012- 2032
	Wprowadzenie danych do Wojewódzkiej Bazy Danych Azbestowych WBDA (strona WWW.bazaazbestowa.pl)	2012- 2032
2	Aktualizacja danych dotyczących obiektów zawierających azbest	2012- 2032
3.	Monitoring terenu w celu zapobieganiu powstawania dzikich składowisk odpadów	2012- 2032
4	Przygotowywanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji programu	2012- 2032
5	Monitoring i ocena realizacji programu	2012- 2032
6	Ubieganie się o dofinansowanie do działań związanych ze zdjęciem i unieszkodliwieniem wyrobó zawierających azbest	2012- 2032

III. Metody wykorzystane przy opracowaniu prognozy i analizie realizacji Programu

Przy opracowywaniu „Prognozy oddziaływania na środowisko dla Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Poświętne na lata 2012-2032” posłużono się następującymi metodami:

- aby w pełni ocenić czy poddawany prognozie dokument zawiera elementy zapewniające ochronę środowiska kierujące się zasadą zrównoważonego rozwoju
- zbadano zależność Programu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla (wspólnotowych, krajowych, wojewódzkich),
- przeprowadzono w Programie analizę zgodności dokumentu z dokumentami regionalnymi: powiatowymi i gminnymi,

IV Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Zasadnicze znaczenie w monitorowaniu skutków „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Poświętne na lata 2011- 2032” posiada Urząd Gminy w Poświętnem.

W celu dokładnego zaplanowania oraz przeprowadzenia ze szczególnym zachowaniem zasad bezpieczeństwa usunięcia wyrobów zawierających azbest w Programie został przedstawiony dokładny harmonogram realizacji programu na lata 2012-2032 oraz przewidziany został monitoring programu.

Składają się na niego informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest przedkładane marszałkowi do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy (sporządzane przez Wójta Gminy Poświętne), zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Posiadacze wyrobów zawierających azbest będą przekazywać informacje odpowiednio marszałkowi (osoby prawne) lub burmistrzowi (osoby fizyczne) oraz do właściwego terytorialnie Inspektoratu Nadzoru Budowlanemu. Szczegółowa kontrola tych informacji będzie dokonywana przez właściwy terytorialnie Inspektorat Nadzoru Budowlany oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska i

Gospodarki Wodnej. Wójt przekazuje zebrane informacje o wyrobach zawierających azbest marszałkowi, gdzie dokonywany jest ich zapis w Wojewódzkiej Bazie Danych.

Urząd będzie projektował plany roczne realizacji Programu, nadzorował jego realizację oraz na bieżąco aktualizował, jeśli zaistnieją takie potrzeby. Monitorowane będą środowiskowe skutki przeprowadzania bądź zaniechania przeprowadzania przedsięwzięć.

V Oddziaływania transgraniczne związane z realizacją Programu

Obowiązek rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 roku oraz z Ustawy Prawo Ochrony Środowiska. Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic państwa, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku.

Gmina Poświętne nie jest położone w obszarze przygranicznym. W związku z tym realizacja „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Poświętne na lata 2011- 2032” nie powoduje żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mogłby posiadać znaczenie transgraniczne.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach Programu ma charakter regionalny i ewentualne oddziaływanie tych przedsięwzięć może mieć zasięg lokalny.

Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja omawianego Programu nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

VI Analiza stanu środowiska naturalnego

-

Analiza stanu środowiska przyrodniczego Gminy Poświętne dokonana została na podstawie następujących dokumentów:

1. Planu gospodarki odpadami dla gminy Poświętne
2. Programu ochrony środowiska dla gminy Poświętne
3. Informacji Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku

6.1. Istniejący stan środowiska oraz problemy jego ochrony z punktu widzenia realizacji Programu ze szczególnym uwzględnieniem terenów podlegających ochronie

6.1.1. Budowa geologiczna

Najstarsze osady występujące na powierzchni terenu są wykształcone w postaci czwartorzędowych glin zwałowych stadiału mazowiecko – podlaskiego występują w południowej części gminy w rejonie wsi Łukawica i Liza Stara. Ze stadiału północnomazowieckiego pochodzą gliny zwałowe zlokalizowane na północ od doliny rzeki Liza, w części środkowej i zachodniej gminy. Piaski, żwiry oraz głazy moren czołowych budują dosyć znaczne wzgórza morenowe występujące na południe od Lizy Starej i na północ od wsi Turek. Nieco mniejsze wzgórza morenowe występują w okolicach miejscowości Brzozowo Stare i Wilkowo Stare.

Żwiry, piaski i głazy lodowcowe pokrywają gliny zwałowe w okolicach: Pietkowa, Groch, Poświętnego, Dzierżki i Kamińskich. Piaski, ropy i żwiry kemów budują pagórki w okolicach Zdród, Kamińskich i Dzierżk. Natomiast piaski oraz piaski ze żwirami sandrowymi znajdują się w dolinie rzeki Liza, w okolicach Wołkun, Lizy Nowej i Pietkowa. W dolinach cieków występują utwory piaszczysto-mułkowe. Na północ od przysiółka Ostrów, w dolinie Narwi nastąpiła akumulacja torfów.

6.1.2 Rzeźba terenu

Obszar gminy zlokalizowany jest w obrębie następujących mezoregionów:

- Równina Bielska – na południe od linii Liza Nowa – Liza Stara i Pietkowo. Jest to obszar falistej wysoczyzny morenowej z glin zwałowych ze wzgórzami morenowymi w okolicach Łukawicy i Lizy Starej, o wysokości względnej 150 m npm. Wzgórza otoczone są falistą i płaską moreną denną położoną na wysokości 135-150 m npm. Wokół doliny rzeki Liza znajduje się sandr dolinny, na wysokości 130 m npm.
- Wysoczyzna Wysokomazowiecka – zajmuje największą część gminy. Na północny zachód od Poświętnego rozciąga się obszar wzgórz i pagórków kemowych, o wysokości 135 – 140 m npm. Ich wysokość względna sięga 10 m. Na zachód od miejscowości Poświętne, w okolicy Wilkowa i Brzozowa Starego znajdują się wzgórza morenowe o wysokości do 160 m nmp. Na zachód od Poświętnego, pomiędzy wsiami Chomizna i Brzozowo Solniki występuje krawędź, która oddziela

niżej położony obszar pagórków od właściwej wysoczyzny. Wysokość względna krawędzi wynosi około 15 m.

- Dolina Górnej Narwi – występuje na północ od przysiółka Ostrów. Jest to obniżenie pradoliny Narwi. Teren jest zabagniony, z tarasem łąkowym, zbudowanym z torfów holocenijskich.

6.1.3 Warunki glebowe

W strukturze użytkowania gruntów w gminie Poświętne, której ogólna powierzchnia wynosi 11455 ha zdecydowaną przewagę uzyskują użytki rolne, stanowiące 63,25 % powierzchni ogólnej gminy. W strukturze użytków rolnych, 70,28% stanowią grunty orne. Lasy natomiast zajmują 29,28% powierzchni gminy, z czego 40,26% stanowią lasy należące do prywatnych użytkowników.

Ze względu na rolniczy charakter gminy największe znaczenie gospodarcze mają grunty orne, których w gminie jest 5092 ha, z tego:

- klasy III a – 0,8 %,
- klasy III b – 16,9 %,
- klasy IV a- 30,5 %,
- klasy IV b – 25,3 %
- klasy V – 23,2 %,
- klasy VI – 3,3 % (180 ha)

W strukturze gruntów ornych przewagę mają grunty klasy IIIb, IVa, IVb i V. Niewiele jest natomiast gruntów klasy IIIa – około 0,8 %. Gleby w gminie Poświętne, podobnie jak na terenie regionu podlaskiego nie są zdegradowane chemicznie, metalami ciężkimi, węglowodorami, pozostałościami środków ochrony roślin, czy też nadmiernymi dawkami nawozów mineralnych i organicznych. Zawartość metali ciężkich jest na poziomie naturalnym. Na terenie gminy nie były wykonywane badania jakości gleb.

Głównymi czynnikami zagrażającymi jakości gleb w gminie są przede wszystkim:

- wprowadzane do gleby nieczyszczone ścieki komunalne,
- stosowanie wysokich dawek środków ochrony roślin i nawozów przez rolników,
- „dzikie wysypiska” odpadów,
- emitowane do atmosfery zanieczyszczenia gazowe i pyłowe.

6.1.4 Zasoby surowcowe gminy

Udokumentowane złoża kruszywa naturalnego występują w gminie Poświętne w obrębie wsi Pietkowo. Są to złoża żwiru z piaskiem oraz piasku.

Pierwotnie, w 1987 r. udokumentowano złożo „Pietkowo”. W okresie od roku 1994 do roku 2002 eksploatację złoża prowadziła Gmina Poświętne, przeznaczając wydobyte kruszywa na cele związane z remontami dróg gminnych. Wydobycie prowadzone było na podstawie koncesji wydanej przez Wojewodę Białostockiego.

W 2002 r. wydzielono z tego złoża złożo „Pietkowo II” o zasobach wynoszących 85356 ton (w tym: piasek ze żwirem 19913 tony oraz piasek 65443 ton). Dokumentacja geologiczna tego złoża została przyjęta w dniu 10.09.2002r. przez Starostwo Powiatowe w Białymstoku (znak RL.V.7512/2/02). Złożo zlokalizowane jest na glebie klasy V. Jego powierzchnia wynosi 9835 m².

Pozostała część złoża „Pietkowo”, o zasobach 46,61 tys. t została rozliczona dodatkiem przyjętym przez Wojewodę Podlaskiego w dniu 22.08.2002 r. , znak ŚR.IV-7414/8/02.

Przeprowadzone w 2003 roku obliczenia inwentaryzacyjne wykazują, iż obecnie stan złoża wynosi 146605 ton, w tym: piasek ze żwirem 120981 ton oraz piasek 25624 tony.

Udokumentowane zasoby kruszywa naturalnego stanowią zaledwie około 0,08 % stwierdzonych zasobów w województwie podlaskim. Powierzchnia objęta udokumentowanym złożem kruszywa naturalnego „Pietkowo II” stanowi około 8 promili powierzchni ogólnej gminy.

Na terenie gminy brak jest innych udokumentowanych złóż kruszyw naturalnych i surowców ilastych, które mogłyby mieć znaczenie przemysłowe.

Niemniej należy nadmienić, iż występują obszary, na których zlokalizowane są małe, nieudokumentowane złoża surowców mineralnych o znaczeniu wyłącznie lokalnym, wymienione w tabeli nr 15. Złoża te w zasadzie nie są eksploatowane. Minimalny pobór występuje wyłącznie na potrzeby własne rolników, którzy są ich właścicielami.

6.1.5 Wody powierzchniowe

Rzeki płynące na terenie gminy stanowią układ hydrologiczny z rzeką Narew.

Głównymi ciekami wód powierzchniowych w gminie są:

- rzeka Liza, dopływ Narwi,
- rzeka Szeroka Struga – dopływ Narwi

Rzeka Liza, której długość wynosi 17 km, płynie w południowej części gminy i uchodzi do Narwi poza granicą gminy. Powierzchnia zlewni rzeki wynosi 134,3 km². Liza jest ciekim stałym. Rozpoczyna swój bieg rowem melioracyjnym (okresowo wypełnionym) w odległości około 2,5 km na południe od miejscowości Liza Stara. W rejonie wsi Liza Nowa staje się ona już ciekim o stałym przepływie wód. Dalej płynie przez miejscowość Liza Stara, Wilkowo i Pietkowo. Na tym odcinku jest zasilana wodami podziemnymi, o czym świadczy szybko zwiększający się przepływ wody, a także występowanie źródeł. W związku z tym rzeka Liza ma większy i bardziej wyrównany przepływ niż inne cieki z tego obszaru. Przyjmuje tu trzy lewe dopływy, okresowo wysychające oraz ciek stały z prawej strony nazywany Lizianką. W miejscowości Pietkowo w dolinie Lizy wybudowany jest zbiornik zaporowy, z którego część wód doprowadzalnikiem kierowana jest do stawów rybnych. Przeprowadzone w 2010 roku badania wody w ramach monitoringu operacyjnego WIOŚ zakwalifikowały wody Lizy do III klasy czystości.

Przez północną część gminy przepływa rzeczka **Szeroka Struga**. Szeroka Struga jest ciekim sporadycznie lub okresowo wysychającym. Ciek Szeroka Struga jest ciekim niesklasyfikowanym. Powierzchnia zlewni Szerokiej Strugi wynosi 76,2 km².

Wymienione wyżej cieki są lewymi dopływami Narwi i wpadają do niej w obrębie Narwiańskiego Parku Narodowego. Ich przepływy wód są niskie i nie przekraczają wartości 0,06 m³/s. Nie były przeprowadzane badania jakości wód w ramach monitoringu operacyjnego WIOŚ.

Na obszarze gminy Poświętne nie występują większe zbiorniki wodne. Na uwagę zasługują jedynie:

- stawy rybne w Pietkowie, których powierzchnia wynosi 186,61 ha,
- obiekty małej retencji:
 - zalew na rzece Liza w Pietkowie, którego powierzchnia wynosi 3,00 ha, zlewnia II rzędu – Narew, zlewnia III rzędu Liza, dodatkowa objętość retencyjna - 15,0 tys. m³
 - zbiornik w miejscowości Wilkowo Nowe o powierzchni 1,60 ha, zlewnia II rzędu – Narew, zlewnia III rzędu – Liza, dodatkowa objętość retencyjna – 11,5 tys. m³
 - zbiornik w miejscowości Turek o powierzchni 0,30 ha, zlewnia II rzędu – Narew, zlewnia III rzędu – Liza, dodatkowa objętość retencyjna – 1,5 tys. m³

Łączna powierzchnia wyżej wymienionych obiektów małej retencji wynosi 4,90 ha, a ich dodatkowa objętość retencyjna wynosi 28,00 tys. m³. Wymienione obiekty wymagają prac modernizacyjnych, które dostosowałyby je do swoich funkcji.

6.1.7 Wody podziemne

Zwierciadło wód podziemnych w gminie występuje na różnych głębokościach, w zależności od wysokości względnej. Najpłycej występuje ono w dolinach rzecznych (około 1,0 m). Lokalnie stwierdzono także występowanie wód o charakterze artezyjskim.

Głównym poziomem użytkowym, który zaopatruje gminę w wodę jest piętro czwartorzędowe. Warstwę wodonośną tworzą piaski i żwiry występujące na głębokości od dwudziestu kilku do ok. 50 m, zalegające pod kompleksem glin. Wody czwartorzędowe pobierane są ze studni wierconych w Poświętnem i Brzozowie Starym. Istnieją też studnie wiercone w miejscowości Pietkowo. Ujęcie w Brzozowie Starym jest dobrej wydajności (110 m³/h) i stanowi podstawowe źródło zaopatrzenia w wodę gminy. Jakość wody nie budzi zastrzeżeń, choć wymaga prostego uzdatniania. Zasoby wód podziemnych nie stanowią ograniczenia w rozwoju gminy. Udokumentowane zasoby wód podziemnych w gminie Poświętne wynoszą 271 m³/h.

Nie były wykonywane badania wód podziemnych w ramach monitoringu operacyjnego WIOŚ

6.1.8 Lasy

Na terenie gminy znajduje się 3355 ha lasów (wg stanu na koniec 2002 roku), co stanowi 29,29 % powierzchni gminy. Gminę możemy więc zaliczyć do obszarów o średniej lesistości. Lasy państwowe należące do Nadleśnictwa Rudka (Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku) obejmują powierzchnię 2003,59 ha w Leśnictwach Pietkowo i Zwierzyniec. Stanowi to 59,74 % ogólnej powierzchni lasów w gminie. W strukturze siedlisk leśnych dominuje las świeży i las mieszany świeży.

Największe zwarte kompleksy leśne występują w południowo – wschodniej części gminy. Są to lasy wielogatunkowe i w różnym wieku.

Na terenie Nadleśnictwa Rudka w obrębie wsi Pietkowo znajduje się kompleks stawów, będących jednym z najlepszych miejsc lęgowych ptaków, takich jak: orzeł bielik (*Haliaeetus albicilla*), orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*), bocian czarny (*Ciconia nigra*), czy też czapla biała (*Egretta alba*). W rejonie wsi Pietkowo rośnie 500 letni dąb szypułkowy „Rudosław z Podlasia” o obwodzie około 750 cm, będący znakiem firmowym Nadleśnictwa Rudka.

Zarówno lasy państwowe, jak i prywatne są źródłem dobrego surowca drzewnego. Pozyskanie drewna wyniosło 2002 w roku - 4,35 m³ z 1 ha lasu. Poza tym lasy stanowią ostoję ptaków i zwierząt.

Na terenie gminy stwierdzono między innymi występowanie następujących gatunków fauny i flory:

Fauna:

- łoś – 22 szt,
- jeleń – 5 szt
- sarna – 500 szt,
- dzik – 230 szt,
- lis – 150 szt,
- jenot – 30 szt,
- bóbr (chroniony) – 300 szt,
- wydra (chroniony) - 30 szt,
- wilk (chroniony) – przechodni,
- ptaki gniazdujące:
 - orzeł bielik (chronione) – 1 gniazdo,
 - puchacz (chronione)– 1 gniazdo,
 - orlik krzykliwy (chronione)– 3 gniazda,
 - bocian czarny (chronione) – 3 gniazda,

Ponadto na obszarze stawów rybnych w Pietkowie występują miejsca lęgowe następujących ptaków:

- kaczki krzyżówki,
- łyski,
- cyranki,
- cyraneczki,
- kurki wodnej,
- łabędzia krzykliwego,
- gęsi zbożowej,
- czapli siwej,
- czapli modrej.
-

Flora:

- rośliny chronione:

- pełnik europejski,
- wawrzynek wilczełyko,
- turówka wonna,
- bluszcz pospolity,
- kopytnik pospolity,
- pierwiosnka lekarska,
- płucnica islandzka,
- grzybienie,
- grążele

6.1.9. Powietrze atmosferyczne

Głównym źródłem zanieczyszczenia atmosfery w województwie podlaskim są ciepłownie miejskie, lokalne, przemysłowe oraz rozproszone źródła emisji z sektora komunalno - bytowego, a także zanieczyszczenia komunikacyjne.

Do substancji mających największy udział emisji zanieczyszczeń, na terenie województwa podlaskiego należą: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenki węgla oraz pyły, pochodzące głównie z procesów spalania energetycznego. Pozostałe rodzaje zanieczyszczeń emitowane z zakładów przemysłowych zlokalizowanych na terenie województwa stanowią ok. 1% całej emisji. *Zalicza się do nich: węglowodory aromatyczne i alifatyczne, benzeny, alkohole, octan etylu, ksylen i inne zanieczyszczenia.*

Na terenie gminy nie występują zakłady produkcyjne i usługowe o istotnym znaczeniu dla zagadnień zanieczyszczenia powietrza. Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza są instalacje energetyczne oraz ciągi komunikacyjne (zanieczyszczenia powstające przy spalaniu paliwa samochodowego). Dwutlenek siarki emitowany jest przede wszystkim przez kotłownie lokalne, przy spalaniu zanieczyszczonego węgla. Tlenki azotu pochodzą ze spalania węgla, koksu, gazu i benzyn (transport samochodowy). Pyły - emitowane są do atmosfery wraz ze spalinami pochodzącymi ze spalania paliw stałych. Średnie stężenie zanieczyszczeń emitowanych do powietrza w okresie zimowym jest kilka razy wyższe niż w okresie letnim.

Zanieczyszczeniem atmosferycznym jest również hałas. Hałas można podzielić na:

- przemysłowy
- komunalny (w miejscach publicznych, w pomieszczeniach mieszkalnych)
- komunikacyjny.

Na terenie gminy nie występują zakłady przemysłowe oraz obiekty uciążliwe pod względem emisji hałasu do środowiska. Ze względu na to, że gmina ma charakter rolniczy najpoważniejszymi źródłami emisji hałasu są ciągi komunikacyjne.

6.2. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Poświętne na lata 2012-2032”

Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest wykazała, że na terenie Gminy Poświętne zlokalizowano *356979,5 m², co daje ok. 3926,77 Mg odpadów zawierających azbest.* Wszystkie wyroby występują w postaci płyt azbestowo- cementowych lub płaskich położonych na budynkach na działkach gospodarstw indywidualnych.

Celem „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Poświętne na lata 2011- 2032” jest stopniowa eliminacja wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Poświętne oraz ich bezpieczne unieszkodliwianie zgodnie z przepisami prawa. Spowoduje to sukcesywną likwidację oddziaływania azbestu na środowisko, doprowadzi do spełnienia wymogów ochrony środowiska oraz wyeliminuje negatywne skutki zdrowotne mieszkańców miasta i gminy spowodowane oddziaływaniem azbestu

Niewdrożenie założeń Programu spowodować może wiele negatywnych skutków.

Przede wszystkim skutki zdrowotne dla ludzi oraz skutki społeczno-ekonomiczne (m.in. nie będzie wzrastać atrakcyjność turystyczna oraz wartość budynków, gdzie azbest nie będzie zdemontowany).

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji założeń „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Poświętne na lata 2012-2032” są następujące:

- negatywne oddziaływanie na wszystkie komponenty środowiska w przypadku niewłaściwego postępowania przy samodzielnym demontażu i składowaniu wyrobów azbestowych,
- możliwości zwiększenia stężenia pyłu azbestowego w powietrzu w trakcie niewłaściwego demontażu,
- możliwość skażenia gleb i wód gruntowych w przypadku niewłaściwego składowania, skażenia środowiska lokalnego poprzez składowanie w niewyznaczonych miejscach, np. przy gospodarstwach, na „dzikich” składowiskach, w lasach.

Azbest jako odpad niebezpieczny może znacznie negatywnie wpływać na zdrowie i życie ludzi oraz na stan środowiska naturalnego przede wszystkim poprzez niewłaściwe postępowanie, wynikające najczęściej z nieświadomości oraz braku informacji odnośnie jego szkodliwości. Dlatego też jednym z ważnych elementów wdrażania Programu powinna być kampania informacyjna wśród mieszkańców.

VII. Przewidywane oddziaływanie na środowisko

7.1. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Podstawowym celem operacyjnym Gminy Poświętne podczas realizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Poświętne na lata 2012-2032” powinno być przede wszystkim zorganizowanie, wdrożenie i sukcesywne udoskonalanie lokalnego systemu gospodarki odpadami zawierającymi azbest występującymi na terenie gminy.

Część gminy - 1442,5 ha - należy do **Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 PLB 200007 " Dolina Górnej Narwi"**

Dolina Górnej Narwi jest jedną z najlepiej zachowanych w Polsce dolin rzecznych i stanowi, obok Bagien Biebrzańskich, jeden z największych obszarów mokradeł środkowoeuropejskich. Obszar obejmuje dolinę Narwi na odcinku od zapory wodnej w Bondarach do Suraża, z przylegającym do niej kompleksem stawowym, zasilanym w wodę z systemu rzeczki Lizy (dopływu Narwi), usytuowanym w pobliżu Suraża. Koryto Narwi ma tu naturalny charakter, z meandrami i starorzeczami, jej dolina ma 0,3-3,0 km szerokości. Większość powierzchni doliny zajmują zbiorowiska szuwarowe, których występowanie uzależnione jest od

corocznych wylewów rzeki. Dominują tu turzycowiska i szuwały mannowe, a wokół starorzeczy - trzciniowiska. Około 60% obszaru jest użytkowane rolniczo (przeważają pastwiska i łąki kośne). Występuje co najmniej 20 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. W okresie lęgowym obszar zasiedla: cyranka 10%-16% populacji krajowej, krwawodziób 9-11% populacji krajowej, co najmniej 7% populacji krajowej błotniaka łąkowego. Występuje tu 13 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (m.in. starorzecza i łągi) oraz 12 gatunków zwierząt z Załącznika II tej Dyrektywy, m.in. wydry, bobry i europejski gatunek priorytetowy: wilk. .

Ostoja w Dolinie Górnej Narwi PLH 200010

Obszar leży na wysokości 118 – 158m npm. Obejmuje dolinę Narwi na odcinku od zapory wodnej w Bondarach do Suraża oraz leżące w lasach poblizu Suraża, silnie zarośnięte "Stawy Pietkowskie". Jest to jeden z najlepiej zachowanych w Polsce fragmentów doliny rzecznej o reżymie kształtowanym przez regularne wylewy. Koryto Narwi ma na tym odcinku naturalny charakter, z meandrami i starorzeczami. Wzdłuż koryta rosną zakrzewienia i zadrzewienia wierzbowe. W dolinie o szerokości 0,3-3,0 km występują zbiorowiska szuwarowe, turzycowiska i szuwały mannowe, a wokół starorzeczy - trzciniowiska. Lasy pokrywają niewielką część doliny – 22%, w tym lasy iglaste 15,00 %, liściaste 4,00 %, mieszane 2,00 %, lasy w stanie zmian 1,00 %. Łąki i pastwiska zajmują 54,00 % powierzchni terenu, zbiorniki wodne 1,00%, a tereny rolnicze i działki - 23,00 %.

Cenne mokradła nadnarwiańskie zalicza się do największych w środkowej Europie. Stwierdzono tu występowanie 13 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej oraz 12 gatunków zwierząt z Załącznika II tej Dyrektywy, a także co najmniej 20 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i 9 gatunków wymienionych w Polskiej Czerwonej Księdze. W okresie lęgowym obszar zasiedla: cyranka, krwawodziób, błotniak łąkowy, rycyk, błotniak stawowy, cietrzew, derkacz, dubelt, kropiatka, rybitwa czarna, sowa błotna, świerszczak, zielonka, wodniczka.

Dolina Górnej Narwi jest jedną z najlepiej zachowanych w Polsce dolin rzecznych i stanowi, obok Bagien Biebrzańskich, jeden z największych obszarów mokradeł środkowoeuropejskich. Obszar obejmuje dolinę Narwi na odcinku od zapory wodnej w Bondarach do Suraża, z przylegającym do niej kompleksem stawowym, zasilanym w wodę z systemu rzeczki Lizy (dopływu Narwi), usytuowanym w poblizu Suraża. Koryto Narwi ma tu naturalny charakter, z meandrami i starorzeczami, jej dolina ma 0,3-3,0 km szerokości. Większość powierzchni doliny zajmują zbiorowiska szuwarowe, których występowanie uzależnione jest od corocznych wylewów rzeki. Dominują tu turzycowiska i szuwały mannowe, a wokół

starorzeczy - trzciniowiska. Około 60% obszaru jest użytkowane rolniczo (przeważają pastwiska i łąki kośne). Występuje co najmniej 20 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. W okresie lęgowym obszar zasiedla: cyranka 10%-16% populacji krajowej, krwawodziób 9-11% populacji krajowej, co najmniej 7% populacji krajowej błotniaka łąkowego. Występuje tu 13 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (m.in. starorzecza i łągi) oraz 12 gatunków zwierząt z Załącznika II tej Dyrektywy, m.in. wydry, bobry i europejski gatunek priorytetowy: wilk.

Dolina Górnej Narwi jest jedną z najlepiej zachowanych w Polsce dolin rzecznych i stanowi, obok Bagien Biebrzańskich, jeden z największych obszarów mokradeł środkowoeuropejskich. Obszar obejmuje dolinę Narwi na odcinku od zapory wodnej w Bondarach do Suraża, z przylegającym do niej kompleksem stawowym, zasilanym w wodę z systemu rzeczki Lizy (dopływu Narwi), usytuowanym w pobliżu Suraża. Koryto Narwi ma tu naturalny charakter, z meandrami i starorzeczami, jej dolina ma 0,3-3,0 km szerokości. Większość powierzchni doliny zajmują zbiorowiska szuwarowe, których występowanie uzależnione jest od corocznych wylewów rzeki. Dominują tu turzycowiska i szuwary mannowe, a wokół starorzeczy - trzciniowiska. Około 60% obszaru jest użytkowane rolniczo (przeważają pastwiska i łąki kośne). Występuje co najmniej 20 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. W okresie lęgowym obszar zasiedla: cyranka 10%-16% populacji krajowej, krwawodziób 9-11% populacji krajowej, co najmniej 7% populacji krajowej błotniaka łąkowego. Występuje tu 13 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (m.in. starorzecza i łągi) oraz 12 gatunków zwierząt z Załącznika II tej Dyrektywy, m.in. wydry, bobry i europejski gatunek priorytetowy: wilk.

Program obejmuje zasięgiem cały obszar gminy. W każdej miejscowości w gminie zinwentaryzowano pokrycia dachowe zawierające azbest. Oczyszczenie terenu gminy z azbestu dotyczyć będzie głównie terenów zurbanizowanych. Dlatego też ewentualne szkodliwe oddziaływanie w trakcie rozbiórki będzie dotyczyło tylko niewielkiego obszaru, nie będzie znacząco wpływać na stan środowiska naturalnego.

Warunkiem jest właściwe, zgodne z normami bezpieczeństwa, przeprowadzone przez wyspecjalizowane firmy usunięcie pokryć azbestowych.

Zmiany stanu środowiska wynikające z realizacji ustaleń projektu Programu będą następujące:

- usunięcie niebezpiecznych elementów budowlanych zawierających azbest z terenu całej gminy do 2032 roku zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- uniemożliwienie niewłaściwego postępowania z materiałami zawierającymi azbest (usuwanie i składowanie),
- zagwarantowanie właściwego składowania usuniętych z terenu gminy materiałów zawierających azbest (unieszkodliwienie poprzez składowanie materiałów zawierających azbest).

VIII ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

W opracowanym dla gminy Poświętne Programie nie przewiduje się oddziaływania na formy ochrony przyrody, gdyż wszystkie prace związane z demontażem i transportem wyrobów zawierających azbest prowadzone będą przez wyszkolonych pracowników firm posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności w tym obszarze. Unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest będzie dokonywane poprzez składowanie. Należyte wykonanie prac demontażowych, transportowych oraz prawidłowe unieszkodliwianie zapewniają minimalne pylenie wyrobów zawierających azbest, których uwalnianie będzie miało jedynie charakter lokalny, a tym samym nie będzie oddziaływać na formy ochrony przyrody.

Należy również nadmienić, iż wyroby zawierające azbest, których okres eksploatacji nie minął, dzięki właściwemu zabezpieczeniu (np. pomalowaniu) nie powodują uwalniania włókien azbestowych, a tym samym nie oddziałują na formy ochrony przyrody.

IX. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego

Dokument jest spójny z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla z punktu widzenia usuwania wyrobów zawierających azbest oraz krajowymi normami prawnymi. Te z kolei posiadają swoje źródło w dyrektywach Unii Europejskiej, a konkretnie Dyrektywie Rady 74/442/EEC, nakładającej na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia odzysku i usuwania odpadów w sposób nie zagrażający życiu ludzkiemu oraz nie powodujący szkód w

środowisku. Ponadto nakłada ona obowiązek zapobiegania tworzeniu się odpadów oraz ograniczania ilości i szkodliwości wytwarzanych odpadów.

Celem wymienionych przepisów zarówno na szczeblu krajowym, jak i międzynarodowym jest wycofanie z obrotu wyrobów zawierających azbest, ich bezpieczne usunięcie i unieszkodliwianie w sposób nie zagrażający środowisku i zdrowiu ludzkiemu

X. Przewidywane znaczące oddziaływania (bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe, pozytywne i negatywne) na środowisko, w tym na obszar Natura 2000

Poniżej przedstawiono wszystkie możliwe zagrożenia procesu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest oraz wdrażania lokalnego systemu gospodarki odpadami azbestowymi na poszczególne elementy środowiska, także w sytuacjach nie wdrożenia, niepełnego wdrożenia lub niewłaściwego wdrożenia założeń, celów, zadań i działań opisanych w Programie i Prognozie.

W odniesieniu do poszczególnych obszarów i zagrożeń zaproponowano działania zapobiegawcze.

Różnorodność biologiczna – brak wpływu

Zagrożenia dla różnorodności biologicznej mogą nastąpić na etapie transportu odpadów, poprzez ograniczenie możliwości swobodnego przemieszczania się zwierząt ze względu na ciągi komunikacyjne. Proces będzie miał charakter sporadyczny i krótkotrwały, przy zastosowaniu wyspecjalizowanego sprzętu, w związku z powyższym brak będzie negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze.

Ludzie – wpływ pozytywny

Dawniej azbest nie był traktowany jako substancja szkodliwa, pomimo tego, że były znane liczne dowody wskazujące na niekorzystne jego oddziaływanie na organizm ludzi i zwierząt.

Dopiero w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia służby sanitarne i ochrony środowiska zajęły zdecydowane stanowisko w sprawie azbestu. Rozpoczęto wówczas intensywne poszukiwania materiałów umożliwiających zastąpienie azbestu w różnych wyrobach.

Wyroby azbestowe będące w dobrym stanie technicznych oraz w odpowiedni sposób zabezpieczone - nie stanowią istotnego zagrożenia dla zdrowia ludzkiego. Problem pojawia się natomiast w momencie uszkodzenia wyrobu. Wówczas do powietrza uwalniane są włókna azbestowe, a z powietrza trafiają one do ludzkiego organizmu.

Zagrożenie zdrowia człowieka uzależnione jest od rodzaju azbestu, wielkości włókien i ich stężenia w powietrzu oraz czasu narażenia. Badania dowodzą, że najbardziej niebezpieczne są włókna respilabilne, których średnica jest mniejsza od 3 mikrometrów, a długość większa niż 5 mikrometrów. Pęczki włókien azbestowych mogą rozszczepiać się na włókna kilkudziesięciokrotnie cieńsze niż włos ludzi, kruszą się, łamią i przedostają się do atmosfery. Niewidoczne dla oka, unosząc się w powietrzu są wdychane przez ludzi.

W momencie przedostania się włókien azbestowych do organizmu człowieka, nie można ich usunąć. Po wnikięciu do organizmu głęboko penetrują układ oddechowy i powodują w nim trwałe uszkodzenia.

Wyróżnia się trzy rodzaje narażenia na pyły azbestowe:

- ekspozycja zawodowa,
- ekspozycja parazawodowa,
- ekspozycja środowiskowa.

Ekspozycje te różnią się w istotny sposób wielkością stężeń włókien, ich rozmiarami, długością trwania narażenia, a co za tym idzie skutkami dla zdrowia i wielkością ryzyka wystąpienia określonych nowotworów złośliwych.

Szczególną cechą ekspozycji zawodowej jest to, iż okres latencji wynosi około 10-40 lat. Najczęściej więc choroba występuje wiele lat po zaprzestaniu pracy w narażeniu na pył azbestowy.

Obecnie emisja włókien azbestowych może nastąpić przy demontażu wyrobów zawierających azbest. Dlatego istotne jest zapewnienie pracownikom środków ochrony indywidualnej i przestrzeganie procedur przy postępowaniu z wyrobami zawierającymi azbest. Przy prawidłowym wykonywaniu prac i odpowiednim zabezpieczeniu zagrożenie jest minimalne.

Istotne zagrożenie stanowią zniszczone płyty azbestowo-cementowe. W tym przypadku materiał wiążący jakim jest cement ulega zniszczeniu i następuje emisja włókien do środowiska. Dlatego istotnym jest regularne sprawdzanie stanu wyrobów zawierających azbest i natychmiastowe usunięcie w przypadku ich niezadawalającego stanu (materiały o I stopniu pilności).

Całkowite usunięcie wyrobów zawierających azbest z danego terenu będzie miało wpływ pozytywny na zdrowie i warunki życia mieszkańców gminy.

Zwierzęta – wpływ pozytywny

Bezpośrednie działanie włókien azbestowych na zwierzęta może powodować podobne schorzenia jak w przypadku oddziaływania na organizm ludzki. Przy prawidłowym usuwaniu wyrobów zawierających azbest oddziaływanie to nie ma miejsca. Bardziej istotnym zagrożeniem może być hałas powstający w wyniku prac demontażowych oraz niszczenie siedlisk ptaków przy zmianie pokryć dachowych.

Ważnym oddziaływaniem będzie zwiększony ruch pojazdów w czasie transportu odpadów zawierających azbest. Spowoduje ono m.in.:

- zwiększenie barier migracyjnych,
- podwyższenie śmiertelności i zmniejszania liczebności populacji (śmiertelne „kolizje” zwierząt z jadącymi samochodami),
- płoszenie zwierząt (hałas, światło, wibracje).

Przy zachowaniu odpowiednich środków ostrożności oraz sprawnych technicznie maszyn i urządzeń można zminimalizować takie czynniki jak hałas, wibracje, emisję włókien azbestowych do środowiska. Jednocześnie takie czynniki jak bariery migracyjne, oraz zmniejszenie populacji poprzez kolizje z jadącymi pojazdami mają charakter marginalny ze względu na niewielki udział środków transportu wyrobów zawierających azbest do całkowitego natężenia ruchu. Usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenów występowania zwierząt będzie miało wpływ pozytywny na ich stan zdrowia.

Rośliny - brak wpływu

Z dotychczasowych badań wynika, że włókna azbestowe mają znikomy wpływ na organizmy roślinne. Jednym z zagrożeń może być osadzanie się włókien azbestu na

roślinach, co może skutkować zaburzeniami fotosyntezy. Innym zagrożeniem jest niszczenie roślin podczas prac budowlanych związanych z demontażem wyrobów zawierających azbest, a przypadku rur azbestowo-cementowych prace ziemne przy odkopywaniu rur.

W przypadku Gminy Poświętne problem może dotyczyć jedynie demontażu pokryć dachowych azbestowo-cementowych. W związku z tym, że prace będą wykonywane na terenie zabudowy mieszkaniowej brak będzie wpływu lub wpływ na florę będzie znikomy.

Woda i gleby – wpływ pozytywny

Czynnikami powodującymi uwalnianie włókien azbestu do środowiska, w tym do wód i do gleb, są zarówno procesy naturalnej, postępującej degradacji, erozji i starzenia się skał i gleb, jak i eksploatacja, czy obróbka mechaniczna produktów zawierających azbest wytworzonych przez człowieka.

Obecnie największe narażenie na działanie azbestu odnotowuje się w miejscach demontażu elementów izolacyjnych i konstrukcyjnych zawierających jego domieszki, a także w punktach, w których są one poddawane rozładunkowi i/lub obróbce mechanicznej. Włókna azbestu mogą przedostawać się do wody bez pośrednictwa powietrza, dzieje się tak, np. w sytuacji naturalnego kontaktu wód szczelinowych ze skałami zawierającymi azbest. Podobne zjawisko występuje także w rurach azbestowo-cementowych, w których w podobnych warunkach mogą występować nawet 2 mln wł/l. Na terenie gminy Poświętne brak jest jednak rur wodociągowych zawierających azbest.

Obecnie największe narażenie na działanie azbestu odnotowuje się w miejscach demontażu elementów izolacyjnych i konstrukcyjnych zawierających jego domieszki, a także w punktach, w których są one poddawane rozładunkowi i/lub obróbce mechanicznej. Grunt zanieczyszczony włóknami azbestowymi powinien być zabezpieczony przed dostępem osób postronnych a następnie zrehabilitowany poprzez wybranie zanieczyszczonej ziemi, przewiezienie jej na składowisko odpadów niebezpiecznych i zabezpieczenie odpowiednią przesypką technologiczną.

Usunięcie wyrobów zawierających azbest stanowiących potencjalne źródło zanieczyszczenia wody i gleby będzie miało wpływ pozytywny na ich stan.

Powietrze – wpływ pozytywny

Wpływ na powietrze może nastąpić z kilku źródeł. Pierwszym źródłem będzie demontaż odpadów zawierających azbest w sposób niezgodny z przepisami (zrzucanie wyrobów zawierających azbest z dachu, używanie narzędzi mechanicznych do cięcia wyrobów zawierających azbest, niezabezpieczenie wyrobów przed możliwością pylenia. Może wtedy nastąpić emisja włókien azbestowych do powietrza. Zagrożenia można uniknąć przez odpowiednie specjalistyczne szkolenia oraz kontrole odpowiednich służb (Nadzór Budowlany, Inspekcja Pracy).

Innym źródłem może być transport odpadów. Z jednej strony będzie to emisja spalin zawierających takie substancje jak CO₂, SO₂, Co, NO_x. W odniesieniu do emisji powstającej w wyniku całego ruchu drogowego emisja ta jest znikoma. Innym zagrożeniem może być niewłaściwy transport odpadów. Ładunek musi być zabezpieczony przed przemieszczaniem oraz foliowany zgodnie z przepisami prawa. W przeciwnym wypadku może nastąpić emisja włókien azbestowych do powietrza. Zagrożenia można uniknąć stosując kontrole (Policja, Inspekcja Transportu Drogowego).

Ostatnim źródłem mogą być składowiska odpadów zawierających azbest. Z jednej strony będzie to emisja spalin z maszyn i urządzeń pracujących na składowisku (nie będzie ona miała znaczącego wpływu na stan jakości powietrza), z drugiej strony zagrożenie może powstać w wyniku nieodpowiedniej eksploatacji składowiska (zrzut odpadów „na zsyf”, deponowanie odpadów niezabezpieczonych).

W trakcie prawidłowej eksploatacji nie ma zagrożenia dla powietrza. Ponadto na terenie Gminy Poświętne brak jest instalacji do unieszkodliwiania odpadów z azbestem. W dalszej perspektywie instalacja taka nie jest również planowana.

Dlatego usunięcie wyrobów zawierających azbest stanowiących potencjalne źródło zanieczyszczenia powietrza będzie miało wpływ pozytywny na stan jego czystości.

Krajobraz – wpływ pozytywny

Wpływ Programu na krajobraz będzie miał miejsce podczas demontażu wyrobów zawierających azbest. Nastąpią krótkotrwałe zmiany w krajobrazie powstałe w wyniku prac budowlanych. Będą tu miały miejsce zmiany spowodowane montażem specjalistycznych urządzeń (windy do zdejmowania azbestu na ziemię) oraz ewentualne rusztowania.

Kolejnym elementem będą doraźnie gromadzone na miejscu demontażu wyroby zawierające azbest. Wszystkie te zmiany będą mieć charakter krótkotrwały. Inaczej przedstawia się sytuacja w przypadku budowy składowisk odpadów zawierających azbest. W tym przypadku zmiany krajobrazu będą mieć charakter długotrwały. Ograniczenie wpływu na krajobraz nastąpi dopiero po zakończeniu eksploatacji składowiska. W przedmiotowym Programie nie przewiduje się budowy składowiska, więc wpływ ograniczy się do demontażu i transportu wyrobów zawierających azbest. Usunięcie wyrobów zawierających azbest z dachów budynków, likwidacja „dzikich wysypisk odpadów azbestowych” wpłynie pozytywnie na krajobraz.

Klimat – brak wpływu

Dla oszacowania zmian klimatycznych należy wziąć pod uwagę jedynie emisję CO₂ powstałą w wyniku pracy środków transportu, ewentualnie maszyn budowlanych pracujących przy budowie nowych składowisk odpadów zawierających azbest. W związku ze śladową emisją w stosunku do tła zanieczyszczeń w przedmiotowym Programie wartość tą można uznać za pomijalną.

Zasoby naturalne – brak wpływu

Nie przewiduje się wpływu Programu na zasoby naturalne

Zabytki – brak wpływu

Oddziaływanie Programu na zabytki będzie miało charakter znikomy. Jedyne zagrożenia mogą nastąpić na etapie prac związanych z demontażem wyrobów zawierających azbest. Na tym etapie może nastąpić zniszczenie zabytków lub zamiany ich otoczenia. Biorąc pod uwagę charakter robót oraz ilość zagrożonych zabytków nie przewiduje się zagrożenia dla zabytków.

Dobra materialne – wpływ pozytywny

Biorąc pod uwagę dobra materialne przewiduje się pozytywne oddziaływanie programu na ten element. Najważniejszym i najbardziej zauważalnym efektem będzie wzrost wartości nieruchomości po zmianie pokrycia dachowego z płyt azbestowo-cementowych.

Jednocześnie nastąpi poprawa wyglądu oraz przedłużenie żywotności budynków.

XI. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

„Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Poświętne na lata 2011- 2032” za cel nadrzędny stawia usunięcie azbestu z terenu gminy, dlatego też jeśli usuwanie wyrobów zawierających azbest będzie zgodnie z przyjętymi zasadami ostrożności przy demontażu i składowaniu, nie należy wykazywać rozwiązań służących zapobieganiu, ograniczaniu i kompensacji ewentualnych negatywnych oddziaływań.

Efektem ekologicznym podejmowanych działań będzie usunięcie wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu miasta i gminy. Przyniesie ono pozytywny efekt ekologiczny zarówno na zdrowie ludzi, jak i stanu środowiska.

Do najważniejszych zadań i działań ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko wyrobów zawierających azbest przewidzianych w „Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Poświętne” należą:

- Określenie harmonogramu zadań oraz oszacowanie kosztów likwidacji wyrobów azbestowych
- Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu i obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania.
- Zapoznanie z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz wynikającymi z nich procedurami dotyczącymi postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.
- Mobilizowanie właścicieli budynków do usunięcia wyrobów zawierających azbest, poprzez system pomocy edukacyjnej i finansowej.
- Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu.
- Pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania osobom fizycznym i przedsiębiorcom na wymianę pokryć dachowych i elewacji z azbestu.

- Eliminacja możliwości powstawania „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest.
- Eliminacja wyrobów zawierających azbest składowanych w gospodarstwach domowych.
- Bieżący monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom.
- Okresowa weryfikacja i aktualizacja Programu.

Program wskazuje posiadaczom materiałów zawierających azbest sposób postępowania tymi wyrobami.

Działania uzależnione są od wyniku oceny stanu technicznego i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów z azbestem.

Na wstępie niezbędna jest inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest, a także określenie rodzaju azbestu. Inwentaryzacji i identyfikacji wyrobów zawierających azbest powinien dokonać właściciel lub zarządca budynku, a wyniki przeglądu powinny być udokumentowane w „Ocenie stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest).

W zależności od wyników oceny wyroby zawierające azbest mogą być dalej użytkowane lub muszą być zdemontowane i unieszkodliwione.

W programie opisane są procedury dotyczące szczegółowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest na poszczególnych etapach (posiadacz, demontaż, transport, unieszkodliwianie). Przedstawione zostały wszystkie akty prawne zarówno krajowe jak i europejskie regulujące zagadnienia związane z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest.

Dla prawidłowego usunięcia wyrobów zawierających azbest na samorząd gminny i powiatowy został nałożony szereg obowiązków. Są to:

Samorząd powiatowy:

- przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami,

- współpraca z gminami oraz marszałkiem województwa w zakresie opracowywania programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie weryfikacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest,
- organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w Programie,
- inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
- współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
- współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu,
- współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Samorząd gminny:

- gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl,
- przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami,
- organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm,
- organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych
- inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
- współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów

zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest,

- współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
- współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację Programu.
- współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Wszystkie opisane w programie działania pozwolą w sposób bezpieczny dla środowiska oraz ludzi pozbyć się wyrobów zawierających azbest do 2032 roku.

XII ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU

Mając na uwadze konieczność usunięcia wyrobów zawierających azbest do roku 2032 wynikających z przepisów prawa i dokumentów strategicznych wyższego rzędu, nie przewiduje się rozwiązań alternatywnych do zadań przewidzianych w Programie. Zawarte w nim zadania wynikają bezpośrednio z zadań narzuconych samorządom w dokumentach strategicznych dotyczących gospodarki wyrobami zawierającymi azbest i odpadami azbestowymi oraz samych przepisów prawa.

Mając to na uwadze brak jest przesłanek i unormowań prawnych do zastosowania rozwiązań alternatywnych do tych przewidzianych w projektowanym dokumencie.

XIII OPIS PRZEWIDZIANYCH METOD I CZĘSTOTLIWOŚCI MONITORINGU

Jak już wspomniano w poprzednich rozdziałach przewidziane do realizacji zadania nie wpłyną w żaden sposób negatywnie na stan środowiska naturalnego. Pomimo tego konieczny jest monitoring programu, który opierał się będzie na 5 podstawowych wskaźnikach:

Ilość wytworzonych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest [Mg/rok]

· Ilość unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest [Mg/rok]

· Stopień usunięcia wyrobów azbestowych [%]

Stopień wykorzystania środków finansowych zaplanowanych na realizację

Programu w danym roku [%]

· Ilość i jakość interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców [liczba/opis]

Doskonałym narzędziem monitoringu ilości powstających odpadów azbestowych jest sporządzanie rocznych podsumowań, które należy przygotowywać uwzględniając zaproponowane poniżej wskaźniki monitorowania.

Dodatkowym narzędziem monitoringu są dokumenty związane z gospodarką odpadami niebezpiecznymi, do jakich zaliczany jest azbest. Do dokumentów tych należą „karty przekazania odpadu”, „karty odbioru odpadu”, na podstawie których sporządza się „zbiórcze zestawienia ilości odpadów”. Dokumenty te są źródłem informacji umożliwiających koordynację procesu usuwania wyrobów zawierających azbest na poziomie lokalnym, wojewódzkim i centralnym.

Prowadzenie monitoringu pozwoli na dokładną ocenę efektywności realizacji Programu, będąc jednocześnie dobrym punktem wyjścia do analizy i opracowania corocznego sprawozdania z jego realizacji. Monitorowane będą również środowiskowe skutki usuwania azbestu jak również ich zaniechania.

XIV. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Prognoza powstała w związku z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Nadrzędnym celem Prognozy jest określenie potencjalnych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić po wdrożeniu zapisów „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Poświętne na lata 2011- 2032”.

W prognozie opisane zostały poszczególne zagadnienia ujęte w Programie. Pokazuje ona również podstawowe cele programu. W prognozie przedstawiono powiązania Programu z innymi dokumentami strategicznymi takimi jak:

- Polityka ekologiczna państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami KPGO 2010
- „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”
- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podlaskiego na lata 2009- 2012
 - ⤴ Programem ochrony środowiska dla gminy Poświętne
 - ⤴ Planem gospodarki odpadami dla gminy Poświętne

Wykorzystano informacje

Ujęty w niej został także istniejący stan środowiska oraz problemy jego ochrony z punktu widzenia realizacji Programu ze szczególnym uwzględnieniem terenów podlegających ochronie.

Przedstawiono także przewidywane znaczące oddziaływania - bezpośrednie, pośrednie wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe, pozytywne i negatywne.

na następujące zagadnienia:

- Zwiększenie zakresu wiedzy mieszkańców na temat azbestu, jego bezpiecznego użytkowania i usuwania (likwidacja przyzwolenia społecznego na nielegalne zachowania związane z azbestem – nieuprawniony demontaż i wyrzucanie odpadów do m.in. lasów).
- Stworzenie właściwych warunków do wdrożenia obowiązujących przepisów prawnych oraz dobrych praktyk związanych z wyrobami azbestowymi.
- Stworzenie sprzyjających warunków usuwania wyrobów azbestowych w całym okresie działania Programu.

i aspekty środowiska:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne,

W prognozie przedstawiono rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru

Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, jak również trans graniczne oddziaływanie na środowisko.